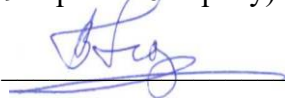

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Юридичний факультет
Кафедра кримінального процесу і криміналістики

Затверджено

На засіданні кафедри кримінального процесу і криміналістики юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 1 від 29 серпня 2022 року)

Завідувач кафедри

Силабус з навчальної дисципліни
“СУДОВА МЕДИЦИНА”,
що викладається в межах ОПП Право
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності 081 – Право

Назва курсу	Судова медицина
Адреса викладання курсу	Кафедра кримінального процесу та криміналістики Адреса: вул. Січових Стрільців, 14, кім. 509, м. Львів, 79000, Україна
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Юридичний факультет: Адреса: вул. Січових Стрільців, 14, м. Львів, E-mail: law.faculty@lnu.edu.ua Сайт: law.lnu.edu.ua кафедра кримінального процесу і криміналістики Адреса: вул. Січових Стрільців, 14, кім. 509, м. Львів, 79000, Україна Сайт: https://law.lnu.edu.ua/department/kafedra-kryminalnoho-protsesu-i-kryminalistyky
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Спеціальність 081 право; Галузь 08 право
Викладачі курсу	Найда А.І.. кандидат медичних наук, доцент
Контактна інформація викладачів	najda1945@gmail.com ; law.lnu.edu.ua/employee/najda-anatolij-iivanovych anatoliy.nayda@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	Консультації в день проведення лекцій або практичних занять (за попередньою домовленістю). Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити.
Сторінка курсу	https://law.lnu.edu.ua/course/sudova-medytsyna
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання.
Коротка анотація курсу	Дисципліна «судова медицина» є вибірковою дисципліною з спеціальності правознавства для освітньої програми право, яка викладається в 7 семестрі в обсязі 4,5 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	Метою вивчення вибіркової дисципліни «судової медицини» забезпечити студентів юридичного факультету теоретичними знаннями та вміннями для кваліфікованого виконання ними попереднього розслідування, досудового слідства чи інших слідчих дій. Навчити правильно призначати судово-медичні експертизи, формулювати запитання судово-медичним експертами у межах їх компетенції, а також критично оцінювати достовірність і повноту підсумків експертиз. Кримінальне та цивільне судочинство передбачає процесуальну діяльність слідчих та судових органів, зокрема виконання експертиз для з'ясування питань, з яких потрібні наукові, технічні та спеціальні знання. Судова медицина одна з таких наук. Судова медицина це наука, яка вивчає й опрацьовує питання медичного характеру стосовно правосуддя та охорони здоров'я. Її практичними виконавцями є судово-медичні експертні заклади, діяльність яких регламентують закони нашої держави: “Основи законодавства України про охорону здоров'я” (1992), “Про судову експертизу” (1994), Кримінальний та Кримінально-процесуальний кодекси України, наказ №6 Міністерства охорони здоров'я України “Про розвиток та вдосконалення судово-медичної служби України” (1995).
Література для вивчення дисципліни	Базова 1. Герасименко О.І. Судова медична експертиза (загальна частина). Донецьк: Нора-Прес, 2007. – 508 с. 2. Білецький Є.Г., Білецька Г.А. Судова медицина та судова психіатрія. Навчальний посібник. – Х., Одіссей, 2008. – 200с. 3. Завальнюк А.Х. Судова медицина: Курс лекцій. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2000.– 648 с. 4. Найда А.І. Судова медицина. Матеріали програмованого навчання студентів юридичного факультету та слухачів правничих спеціальностей. Львів: Євросвіт 2000. – 156 с.

	<p>5. Судова медицина: [комплексний навч. посіб.] / А.І Найда, О.Р.Малик; за ред. В.Т. Нора. – К.; Атіка, 2012. – 272 с.</p> <p>Допоміжна</p> <p>6. Глушков В. А. Ответственность за преступления в области здравоохранения. //К.: “Вища школа”. 1987, –200 с.</p> <p>7. Завальнюк А.Х. Тлумачний словник судово–медичних термінів. – Тернопіль: Укрмедкнига, 1999. – 352 с.</p> <p>8. Каткова Т.Е., Кожевников. Судебные экспертизы /Основания и процессуальный порядок назначения и производства, примерный перечень вопросов/: Учебное пособие. – Х.: Рубікон, 2000. – 192 с.</p> <p>9. Малейн М.Н. Человек и медицина в современном праве. Учебное и практическое пособие. // М.: Из-во БЕК, 1995, – 272 с.</p> <p>10. Мішалов В.Д., Алексін Г.Б., Сулоєв К.М., Дунаєв О.Б. Епоніми судово-медичних ознак, проб, методів, класифікацій: Навчально-методичний посібник. – К, 2008. – 154 с.</p> <p>11. Современные возможности судебной экспертизы /коллектив авторов/. – М.: Триада. – Х, 2000. – 261 с.</p> <p>12. Сташис В. В., Бажанов М. И. Преступления против личности в УК УССР в судебной практике. //К.: “Вища школа”. 1981, – 216 с.</p> <p>13. Тагаєв В.Н. Следы крови в следственной и экспертной практике. – Х.: Косум, 2000. – 128с.</p> <p>14. Тагаєв В.Н. Судова медицина: Підручник/За заг. ред. проф. О.М. Бандурки. – Х.:Факт, 2003. 1253 с.: іл.</p> <p>15. Шепітько В.Ю. Довідник слідчого. – К.: Видавничий дім “Ін Юре”, 2001. – 208 с.</p> <p style="text-align: center;">Інформаційні ресурси</p> <p>I. Бібліотеки.</p> <p>16. Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України. 79000 м. Львів, вул. Стефаника, 2.</p> <p>17. Бібліотека Львівського національного університету ім. Ів. Франка. 79601 м. Львів, вул. Драгоманова, 5.</p> <p>18. Львівська державна обласна універсальна наукова бібліотека. 79000 м. Львів, пр. Т. Шевченка, 13.</p> <p>II. Джерела Інтернет:</p> <p>19. http://www.lib.com.ua</p> <p>20. http://www.library.lviv.ua</p> <p>21. http://www.nbu.gov.ua</p> <p>22. http://franko/lviv.ua/library</p> <p>23. http://www.urakad.kharkiv.edu</p> <p>24. http://www.nla.od.ua/odessa/lib</p> <p>25. http://www.uosa.uar.net</p> <p>26. http://www.lib-gw.univ.kiev.ua</p> <p>III. Енциклопедії і довідники.</p> <p style="text-align: center;">http://vesna.sammit.kiev.ua/ http://slovník.org/Ink/dic.html</p>
Тривалість курсу	135 год.
Обсяг курсу	48 годин аудиторних занять. 3 них 16 годин лекцій, 32 годин семінарських занять та 87 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	Після завершення цього курсу студент буде знати: - предмет судової медицини, його завдання, законодавчі і процесуальні можливості виконання експертиз;

	<p>- загальнотеоретичні проблеми судової медицини , процесуально-організаційні основи діяльності судово-медичної служби в Україні та за кордоном;</p> <p>- види експертиз та порядок їх призначення згідно чинного законодавства; підстави для виконання судово-медичної експертизи (дослідження) трупу, живої особи, речових доказів; види слідчих дій; вимоги до оформлення судово-медичної документації; значення дослідження одягу під час зовнішнього огляду трупу до розтину; перелік додаткових досліджень, які використовують під час судово-медичних експертиз (досліджень, освідувань); методи знаходження, вилучення, пакування речових доказів на місці події, під час освідування чи інших слідчих діях;</p> <p>- порядок призначення і здійснення судово-медичних експертиз в кримінальному і цивільному процесі;</p> <p>вміти:</p> <p>- здійснювати огляд, опис трупу на місці події або його знаходження, огляд та опис речових доказів біологічного (людського) походження з повноцінним забором для наступних експертних досліджень;</p> <p>- правильно формулювати запитання для судово-медичного експерта, чітко розуміючи межі компетенції та можливості експертів;</p> <p>- юридично правильно оцінювати результати судово-медичної експертизи (дослідження, освідування), а також знайдених та досліджених речових доказів біологічного походження;</p> <p>- відрізнити медичну оцінку осіб різного віку та стосовно різних захворювань.</p>
Ключові слова	Судова медицина, судово-медична експертиза
Формат курсу	Очний та заочний
	Проведення лекцій, практичних та семінарських занять та консультації для кращого розуміння тем
Теми	Дивись СХЕМИ ТЕМ КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру комбінований
Пререквізити	Перелік дисциплін, засвоєння яких потрібні студентам для вивчення цього курсу: кримінальне право та процес; криминологія; криміналістика; цивільне право і процес; педагогіка; карно-виконавче право; адміністративно-правовий та процес; судова експертологія.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції,
Необхідне обладнання	Із урахуванням особливостей навчальної дисципліни. Вивчення курсу може не потребувати використання програмного забезпечення, крім загально вживаних програм і операційних систем.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні/самостійні тощо: 50 • залік: Максимальна кількість балів 50 <p>Підсумкова максимальна кількість балів 100</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття</p>

	<p>курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до заліку.</p>	<p style="text-align: center;">ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ З СУДОВОЇ МЕДИЦИНИ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет і зміст судової медицини , її завдання. 2. Процесуальні та організаційні основи судово-медичної експертизи. 3. Побудова судово-медичної служби на Україні. 4. Права, обов'язки та відповідальність судово-медичного експерта та лікаря-експерта. 5. Об'єкти судово-медичної експертизи. Вимоги до документації. 6. Життя, смерть, їх визначення. Етапи настання смерті. 7. Трупні плями та їх судово-медичне значення. 8. Трупне задубіння, судово-медичне значення. 9. Охолодження трупа та особливості визначення часу настання смерті. 10. Пізні трупні явища, їх види. 11. Трупне гниття, етапи його розвитку та судово-медичне значення. 12. "Консервуючи" природні трупні явища. 13. Підстави до проведення судово-медичного розтину. 14. Перелік питань, які повинен поставити слідчий перед судово-медичним експертом при виконанні судово-медичного дослідження трупа. 15. Особливості дослідження трупа невідомої особи. 16. Визначення поняття "раптова смерть", медико-соціальні причини. 17. Роль лікаря-фахівця в огляді трупа на місці його виявлення. 18. Визначення понять "механічне ушкодження", "тілесне ушкодження", "травма", "травматизм" 19. Питання, що вирішуються при механічних ушкодженнях. 20. Види ушкоджень. 21. Садна, синці, механізм їх утворення та судово-медичне значення. 22. Види ран, поранень, їх судово-медичне значення. 23. Забиті рани, їх ознаки, види, характер в залежності від виду травмуючого предмета. 24. Переломи плоских та трубчастих кісток, механізми їх утворення. 25. Причини смерті при ушкодженнях. 26. Особливості ушкоджень при падінні людини з висоти. 27. Автомобільна травма, класифікація, види ушкоджень. 28. Залізнична травма. Її види та особливості ушкоджень.

29. Гострі знаряддя, їх класифікація та види ушкоджень від них.
30. Колоті та колото-різані рани, їх судово-медичне значення.
31. Різані та рубані рани, їх судово-медичне значення.
32. Питання, що вирішуються судово-медичним експертом при дослідженні ран від дії гострих знарядь.
33. Класифікація ручної стрілецької вогнепальної зброї.
34. Види набоїв, їх кінетична енергія та зв'язок з цим формуванням ушкоджень.
35. Кульове вогнестрільні поранення, його елементи та особливості.
36. Судово-медичне визначення відстані (дистанції) пострілу.
37. Кульове вогнестрільне поранення при пострілі впритул.
38. Особливості кульового вогнестрільного поранення при пострілі з близької відстані.
39. Кульове вогнестрільне поранення при пострілі з неблизької відстані.
40. Визначення напрямку раневого каналу вогнестрільного поранення, напрямку пострілу.
41. Ушкодження при вибухах мін, снарядів, запалів.
42. Ушкодження дробовим набоем, визначення відстані пострілу у випадках дробових поранень.
43. Медико-криміналістичні та інші лабораторні дослідження вогнестрільних ушкоджень.
44. Поняття "киснева недостатність", "асфіксія", види, класифікація.
45. Загально-асфіктичні ознаки, їх судово-медичне значення.
46. Класифікація механічної асфіксії.
47. Повішення .задушення петлею, їх ознаки.
48. Судово-медична характеристика удавлення руками.
49. Обтураційні види асфіксії.
50. Судово-медична діагностика утеплення.
51. Розлад здоров'я та смерть від дії технічної електрики.
52. Розлад здоров'я та смерть від дії блискавки.
53. Смерть від дії високої температури. Судово-медичні ознаки термічних опіків, відмінності дії полум'я та окропу.
54. Судово-медичне дослідження обгорілих трупів.
55. Судово-медична діагностика смерті від переохолодження тіла людини.
56. Поняття "отрута", "отруєння", "токсикологія".
57. Класифікація отруєнь.
58. Особливості огляду місця події при підозрі на отруєння.
59. Особливості ексгумації трупа при отруєннях.
60. Отруєння етиловим алкоголем і його сурогатами.
61. Отруєння оксидом вуглецю, його ознаки.
62. Отруєння наркотиками.
63. Харчові отруєння, їх види, класифікація, зв'язок із чинним законодавством.
64. Юридична класифікація тілесних ушкоджень.
65. Тяжкі тілесні ушкодження, ознаки.
66. Природа небезпеки для життя та її визначення при встановленні тяжких тілесних ушкоджень.
67. Тілесні ушкодження середньої тяжкості та легкі тілесні ушкодження, їх ознаки.
68. Підстави до судово-медичного огляду живих осіб, організація, методи та документація.
69. Визначення понять "стійка та тимчасова втрата працездатності", "каліцтво", "інвалідність", їх судово-медичне визначення.
70. Визначення понять "симуляція", "агравачія", "дисимуляція", "калічення членів".
71. Статеві стани як об'єкт судово-медичного дослідження живої

	<p>особи, їх види.</p> <p>72. Статеві злочини, їх види, особливості судово-медичної експертизи.</p> <p>73. Визначення понять “згвалтування”, “Розбещення”, “Розтління”, “насильне мужелозство”.</p> <p>74. Визначення терміну "дітовбивство", види цього злочину.</p> <p>75. Судово-медична діагностика "живонародженості", “життєздатності”, зрілості дитини.</p> <p>76. Особливості огляду місця події при дітовбивстві.</p> <p>77. Правила вилучення та скерування речових доказів на лабораторне дослідження в обласне бюро судово-медичної експертизи.</p> <p>78. Основні питання, що вирішуються при дослідженні плям крові.</p> <p>79. Особливості судово-імунологічного дослідження волосся, сперми, сім'яних рідин.</p> <p>80. Види венеричних захворювань, зараження ВІЛ-інфекцією, судово-медичні аспекти їх визначення.</p> <p>81. Види судово-медичної експертизи за матеріалами слідчих та судових справ, приводи, форма, особливості.</p> <p>82. Види відповідальності медичних працівників за професійні та посадові правопорушення.</p> <p>83. Особливості судово-медичної експертизи в суді.</p> <p>84. Удавані і штучні хвороби, їх судово-медичне визначення.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Теми лекцій

№№	Назва теми	Кількість академічних годин
1	2	5
1.	Предмет і зміст судової медицини. Процесуальні та організаційні основи судово-медичної експертизи в Україні	2
2.	Смерть і трупні явища. Огляд місця події. Судово-медичне дослідження трупу. Дитиновбивство. Ексгумація трупу	2
3.	Судово-медична характеристика механічних ушкоджень. Причини смерті внаслідок ушкоджень	2
4.	Судово-медична експертиза ушкоджень тупими предметами та гострими знаряддями. Додаткові лабораторні дослідження під час виконання експертизи	2
5.	Вогнестрільні ушкодження. Медико-криміналістичні дослідження у експертній практиці	2
6.	Розлад здоров'я і смерть внаслідок гострого кисневого голодування (асфіксія). Розлад здоров'я та смерть в результаті дії різних чинників довкілля	2
7.	Ушкодження, розлад здоров'я та смерть внаслідок дії хімічних речовин	2
8.	Судово-медичне обстеження (освідування) потерпілих, обвинувачених на інших осіб Судово-медичне дослідження речових доказів Судово-медична експертиза за матеріалами кримінальних, цивільних, адміністративних	2
	Всього:	16

Теми практичних занять

№№	Назва теми	Кількість академічних годин
1	2	4
1.	Процесуальні та організаційні основи судово-медичної експертизи в Україні. Нормативні акти, які забезпечують їх виконання. Об'єкти судово-медичної експертизи. Документація	2
2.	Показове судово-медичне дослідження трупу (відеофільм)	2
3.	Аманолиз судово-медичної документації стосовно дослідження трупів	2
4	Огляд трупу на місці його знаходження.	2
5	Складання протоколу огляду місця події з описом трупа	2
6	Механічні ушкодження. Причини настання смерті від них	2
7	Юридична кваліфікація тілесних ушкоджень. Правила їх визначення	2
8	Вирішення ситуаційних задач стосовно ступення тяжкості тілесних ушкоджень потерпілих.	2
9	Судово-медична характеристика ушкоджень тупими предметами та гострими знаряддями	2
10	Вогнестрільні ушкодження, експертні дослідження	2
11	Розлад здоров'я і смерть від гострого кисневого голодування	2
12	Ушкодження, розлад здоров'я та смерть в наслідок дії хімічних речовин	2
13	Судово-медичне обстеження, (освідування) потерпілих обвинувачених та інших осіб.	2
14	Експертизи речових доказів біологічного походження	2
15	Аналіз судово-медичної документації стосовно живих осіб, трупів, матеріалів кримінальних справ	2
	Залік	2
	Всього:	32

Теми для самостійного вивчення

№№	Назва теми	Кількість годин
1.	Дитиновбивство згідно чинного кримінального законодавства. Судово-медичне дослідження трупів плодів та новонароджених	5
2.	Раптова смерть, як об'єкт правової оцінки	5
3.	Ексгумація, судово-медична експертиза ексгумованого трупу	5
4.	Дорожньо-транспортний травматизм, види, класифікація	6
5.	Статеві стани та статеві злочини в кримінальному процесі	6
6.	Медико-криміналістичні дослідження в експертній практиці	6
7.	Венеричні хвороби, зараження ВІЛ-інфекцією, судово-медичні аспекти їх визначення.	6
8.	Шкода здоров'ю в кримінальному та цивільному процесах	6
9.	Правове регулювання медичних та судово-медичних експертиз	5
10.	Види кримінальної, цивільної та адміністративної відповідальності медичних працівників за професійні та посадові правопорушення	6
	Всього:	56